

jorem pariter divinae Misericordiae et Redemptionis ostensionem congruit esse quemquam (Mariam scilicet) quæ in anima et corpore etiam ante generalem resurrectionem æterna beatitate frueretur. Unde B. Virgo Deipara Lucifer nuncupatur et Hesperus. Quemadmodum vero Sol justitiae ex ea processurus, ortum suum quadam matutina irradiatione præveniens, in eam lucis suæ radios copiose transfudit; ita Sol justitiae oportuit quadam vespertina coruscatione carnem suam irradiaret, mortem in fugam convertens.

Non est igitur ambigendum, quin Virgo Deiparens illam cui tot hominum myriades subjiciuntur, corporis solutionem evaserit. Quomodo namque poterat in obscuru decolorari sepulcro nitor illius corporis quod ipsos angelos a primo suæ Conceptionis momento in sui admirationem rapiebat? Utique nequibat hoc præcipuum corrupti Dei Opt. Max. simulacrum, ipsius manibus fabricatum et depictum, hæc parva Divinitatis imago, hæc Patris æterni creata tamen figura. Non poterat, sicut vestimentum quod comeditur à tinea, illud putrescere corpus in quo pura veluti crystallo candor Lucis æternæ in ipso sui Conceptus instanti pulcherrima et dulcissima colorum venustate radiavit, quodque minime prorsus tetigit primævæ culpæ rubigo.

Caput III.

Divina Maternitas et Assumptio.

1. Aurora quæ per adamiticæ noxæ fœditatem transibat, quin radiorum puritatem infusaret, nivea penitus

hilarantique facie surgebat, ut æternum toti mundo justitiae Solem gigneret. Quale divinam Maternitatem inter et Assumptionem peculiare ligamen! jure proinde merito *inter omnia nostræ Religionis mysteria*, ait meldenensis aquila Bossuetus, *mirabilem attentis oculis contuemur harmoniam* (1). Age, videamus.

2. Corpus B. M. Virginis est illud insigne vas, illud opus magnificum ac pretiosum, manu Sapientiae excisum, in quo magnum pietatis sacramentum peractum fuit ac celebratum. Nam ex eo velut auri fodina effossum erutumque est aurum Divinitatis cum terra nostræ humanitatis conjunctum. Richardus ait: « Corpus ejus, » scilicet Mariæ, « terra est Hevilath, Gen. ii, de qua exortum est aurum peroptimum, scilicet caro Christi, ex cuius pretio impreiabili omnes justi locupletati sunt et redempti (2). » Jam vero qualiter a sepulcro poterat comprehendti quod in seipso comprehendit Deum cælum et terram pugillo tenentem, *cujus centrum est ubique*, uti fatur Euripides, *et peripheria nusquam?* qualiter poterat continere sepulcrum quod majus cælo fuit, latius terra, toto orbe spatiösius; namque Deum quem mundus capere non potest, B. Virgo in suo contulit utero? Divus Joannes Damascenus eundem prope sensum aperit: *Is, ait, qui cælum et terram implet, cuius cælum thronus et terra scabellum pedium est, ex ancillæ ventre latissimum sibi domicilium fecit* (3). Huic concinit divus

Petrus Damianus: *Quid, inquit, grandius Virgine quæ magnitudinem summae Divinitatis intra sui ventris clausit arcanum* (4)? Ecquis ergo Virginei corporis immensitatem dimetiri potest? *Altitudinem cæli, et latitudinem terræ, et profundum abyssi quis dimensus est?* ait Scriptura (2). Sed Mariæ Virginis altitudinem, latitudinem atque profunditatem quisnam comprehendit? cælum est Maria, terra est Maria, abyssus est Maria. Quis hujus cæli altitudinem, quis hujus terræ latitudinem, quis hujus abyssi profunditatem dimensus est? Id recolit div. Epiphanius, et admirans ac stupens inclamat: « O uterum impollutum habentem circulum cælorum, qui Deum incomprehensibilem, in te vero comprehensum portasti! O uterum cælo ampliorem, qui Deum in te non coarctasti! O uterum qui cælum es septem circulis constans et capacior illis existis! O uterum septem cælis sublimiorem ac latiorem! O uterum qui es octavum cælum septem firmamentis latiorem (3)! »

3. Immo Deiparæ corpus nedum cælo et terra latius est, verum quoque dignius. Quod satis abunde liquet, si forte perpendamus, in Virgine Deipara Deum speciali modo reperiri. Tribus sane modis in omnibus rebus Deus est, per potentiam nempe, per præsentiam, per essentiam; in justis specialiter est per gratiam. In beata Virgine specialissime fuit nedum per gratiam, verum et per corporalem habitationem in utero. Isthic proin omni-

(1) Serm. de Nativ.

(2) Eccli. i, 2.

(3) Orat. 1 de Nativ. Mariæ.

(4) Festor. lib. viii.

(5) Joan. i, 11.

illud quod Deum exceptit in terris, non exceperisset Deus in cælis? Prisci Prophetæ suis hospitibus, quaqua potuerint, grati valde fuerunt, res domi angustas amplificando, nonnunquam et filios hospitum suorum suscitando, ut de Elia (1) et de Eliseo (2) legitur. Et ipse Christus hospitalitatem Marthæ suscitatatione Lazari fratris, Zachæi vero totius domus salute compensavit. Justum namque est gratiam pro gratia reddere, ac bonum quod acceperis ab alio, vicissim rependere. Sed Virgo Maria venientem in hunc mundum Dei Filium in domum suam exceptit, et uteri sui thalamo collocavit, corporis indumento vestivit: ejus deinde carnem jam grandiusculam veste inconsutili, ut et antea parvulum pannis congruis involvit, lactavit, curavit, domique suea 30 totos annos, non ut hospitem, sed ut Filium suum charissimum et Matris delicium habuit. Ergo et Christus semper gratissimus hospes Mariam Matrem suam, tam charam, tam sollicitatam, tamque bonam hospitalem, mortuam ad se recepit, et ut pari per redderet, in cæli palatio ad dexteram suam collocavit.

5. B. Virgo insuper est thalamus requiei, in quo nunquam Filius Dei per aliquod peccatum inquietatus fuit. In omnibus requiem quæsivi, et non inveni nisi in Maria; propterea in hæreditate Domini morabor (3), hoc est in Maria, quæ antonomastice portio et hæreditas Domini nuncupatur et est. Unde propter hanc requiem ab Ecclesia dicitur ei, quod Domino

(1) III. Reg. xvii.

(2) IV. Reg. iv.

cæli præbuit hospitium sui sancti corporis:

Jubilemus in hac die.
Hodiernæ lux diei
Dies fuit requiei
Plasmatoris omnium.
Sic quievit in Maria,
Dum ipsius in hac via
Virgo sit hospitium.

Quare et ipse Christus ei versa vice in ejus Assumptione præbuit hospitium, suam animam et corpus apud se recipiens; idque Filius ne a Matre in qua propter majora vincebat, in hospitalitate vinceretur.

Quod his exemplis ex historiis sacra et profana petitis mirifice confirmatur. Rahab evasit mortem, propterea quod iudeorum exploratores domo exceptit, et tutata est (4). Et Deipara Virgo non debebat corruptiōnem evadere, quæ Dei Filium exceptit in hospitium uteri sui, novem mensibus gestavit, suisque lactavit uberibus? Augustus præterea Cæsar urbi alexandrinæ pepercit, ne funditus everteretur, tum propter conditorem Alexandrum, tum propter Arium amicum, uti Plutarchus in apophthegmatibus scribit: et Matri suæ Christus id non præstaret? pepercit Cæsar Alexandriæ propter Alexandrum et Arium qui sunt ibidem commorati, et Christus maternæ carni non parceret, in qua ipse novem per menses tot tantisque deliciis commoratus est?

Id ipsum ex hac sententia ab ipso Dominico ore prolata magis magisque roboratur: Qui recipit prophetam in

(3) Eccl. xxv.

(4) Josue vi.

nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet, id est hanc quam ipse propheta recepturus est; quia talis apud Deum reputatur, ac si prophetæ fungeretur officio. Div. Gregorius hanc rem pulcro declarat exemplo: Proprium, inquit, fructum ulnius non habet, tamen portare fructum cum vite solet. Sic et sacerdotes viri, quamvis spiritualium virtutum dona non habeant, dum tamen sanctos viros donis spiritualibus plenos sua largitate sustentant, quid aliud quam vitem cum fructibus portant (1)? Quibus ita præstitutis, cum Deipara sui ventris hospitio magnum illum Prophantem mundi Salvatorem receperit, æquum erat, ejus mercedis fuisse partipem: et ita factum est ut, sicut Christus cum anima et corpore cælesti gloria fruitur, ita et Maria cum anima et corpore cælesti gloria perfruatur. Judices tam rebelles quam illos qui eos domi recipiunt occultantve, pari supplicio torquent, quum facientes, consulentes et recipientes, uti liquet ex illo apud juridicos vulgato axiomate, par poena constringat. Ita Deus, supremus Judex, eadem ferme gloria præmiat prophetam et receptorem illius.

Tobias junior, peregre profiscens, atque reductus domum ab archangelo Raphaele, statim cum patre suo conferre coepit de præmio quod dandum esset illi viro qui eum de itinere salvum reduxit et incolumem. Pater, inquit, quam mercedem dabimus ei? quidve dignum poterit esse beneficiis ejus? me duxit sanum, pecuniam a Gabelo ipse recepit, uxorem ipse me

(1) Homil. 20 in Evangel.

habere fecit, et dæmonium ab ea ipse compescuit, gaudium parentibus ejus fecit, meipsum a devoratione piscis eripuit, te quoque videre fecit lumen cæli, et bonis omnibus per eum repleti sumus (2). Id ipsum ego Christum Patri suo retulisse contemplor. Pater mi, quam mercedem dabimus Virgini Mariæ, aut quid dignum poterit esse beneficiis ejus? ut rem totam ab origine petam, sic tu Deus dilexisti mundum, ut in eum me Filium tuum unigenitum miseris. Sed lux in tenebris lucet et tenebræ eam non comprehendenterunt. Una Virgo Maria me concepit in utero castissimo; nam Ille qui a nobis mutuo amore procedit, Virginem uterum cælitus irroravit, vim sementinam sacri corporis excitans. Ipsa me fecit in tempore, qualiter Tu in toto æternitatis hodie me gignis, ut indeficiens lumen oriri. Per ipsam, quid dicam? tota Trias nova luce collustratur!!! Tua namque generativa virtus in creaturam diffunditur, et virtus Altissimi obumbrabit tibi: mea perficitur filiatio, in æternitate Patrem habens, in tempore Matrem: Spiritus sanctus a quo nulla Persona procedit, Personam ab Ipsi procedentem acquirit; nam evangelizare pauperibus misit me (3) ut hominem. Missio autem et processio, ut Ego doceo tuus primus maximusque Theologus, una eademque res est. — Ipsa, Virgo Maria, antequam in lucem Ego prodirem, custodiebat me diligenter in utero; deinde jam natum me duxit et reduxit de Bethlehem in Jerusalem, et inde in Nazareth. Ipsa quo me eriperet ab ore sævissimi

(2) Tob. xi, 2 seqq. (3) Isa. lxi.

leonis, videlicet Herodis, in Aegypti longinquam regionem me conduxit, et in Nazareth deinceps reduxit incolumem. Ipsa mihi esurienti cibum, mihi sicut potum suavi cordis affectu porrexit: ad ea omnia quae mihi opus erant, ministraverunt manus illae. Quid igitur ei ad haec poterimus dignum offerre? Conferamus ei majorem quam possimus gloriam, et ictus in anima et corpore divino Sole radiantem super excelsum thronum in hac nostra caelesti curia collocemus. Sic Filium Patri suo habuisse sermonem opinor. Oportebat igitur eam quae Dei Verbum in sui ventris hospitio excepere, in divinis Filii sui tabernaculis superexaltari.

6. Neque huc sistimus: nobis namque seges praebetur opima. In reliquis foemini, dum concipiunt, virginitatis claustra violentur, cum immunditia, foetore, sordibus, secundinarum illuvie pariunt, et praे nimio dolore quasi franguntur. Deipara tamen instar solidissimi vasis tanta fuit soliditate ac firmitudine praedita, ut nec conceptus virginitatem, nec partus integritatem disrupterit, sed inviolata prorsus, integerrima ac solidissima permanserit. Honoravit igitur Dens Mariam, cum eam integrum inviolatamque servaverit cum virginitatis pudore; cur non honoraret eamdem incorruptam a putredinis foetore? Ecquis poterit intelligere, eam Potentiam Patris, eam Sapientiam Filii, eamque Bonitatem Spiritus sancti quae Virginis integritatem servavit illæsam, fuisse penitus oblitam suum corpus, et hoc in sepulcro nostræ sortis infamia reliquisse? Hoc sentire non au-

deo, dicere pertimesco. Fieri enim omnino non potuit, ut illa quae corpus sine corporis macula peperit, in sepulcro putredine maculata videretur.

Et id eo vel magis, quod in eo corpore qualibet prorsus ratione virgineo humores terrenos, carnales, voluptuosos concoxerat ignis ille divinus, qui eam totam accenderat, et ut esset dignum Filii Dei habitaculum, debite disposuerat. In eo, inquam, corpore in quo animæ sensus tanto harmonico nexus parebant, ut alterum sine altero sejungi vel in morte nequirent. Rebelleres urbes æquantur solo: Deiparæ caro spiritui ne levissime quidem repugnavit; cur ergo debebat in cineres redigi?

7. Sed aliæ suppetunt rationes; locupletissima namque res est. Omne nomen significans in concreto naturam aliquam, hujuscemodum tribuitur hypostasi. Quemadmodum vero concipi et nasci humanam in concreto naturam significant; sic divinæ pariter hypostasi, Verbo nimis quod humanam naturam assumpsit, praedcantur. Hinc Dei Genitricem proprie vereque B. Virginem praedicamus. At si B. Virgo Deum genuerit; genuit ergo vitam: *Ego sum via, veritas et vita.* Illud porro corpus quod ipsam peperit vitam, jugiter in sepulcro sine vita maneret? Deus, si ita nobis loqui fas est, hanc plantam paradisi nobis vitae fructum præbentem avulsit, in paradiiso verum consevit. A paradiiso in paradiſum translata est. Quam ille pulcher oculus est qui Deum aspicit!!

B. Virgo Deum genuit; genuit ergo lumen æternum: *Erat lux vera.* Et Ecclesia in illa sublimi prece in qua

sursum corda trahuntur, inquit: *Lumen æternum mundo effudit, Jesum Christum Dominum nostrum.* Illud autem corpus quod ipsum candorem lucis æternæ generavit, adeo suum optimum amisit colorem, ut in sepulcro sine luce caligaverit? B. Virgo genuit Deum; ergo genuit immortalem: *Qui solus habet immortalitatem.* Christus hominibus immortalitatem donavit, cum corpus et sanguinem suum eis in potum et cibum dedit. Unde dixit: *Qui manducat me, ipse vivet propter me;* et iterum: *Qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet.* Hujus immortalitatis Virgo largitrix extitit, quae corpus et sanguinem Christi ex propria substantia ministravit. Ergo Virgini post Christum totum genus humanum immortalitate donatum plurimum debet, quoniam ex ejus utero haec medicina prodiit, quae curandis animæ morbis esset proficua. Et id eo magis dicendum quo in principio, ut loqui in scholis theologi solent, *principiati* virtus reperiatur necesse est. Ut enim merito arguit Aquinas (1), quod reducit aliquid de potentia ad actum, debet esse in actu; sicut ut aliquid calefaciat aliud, debet esse in se calidum. Ergo Deiparæ corpus quod ipsum genuit immortalem et per hunc immortales reddidit homines, in sepulcro mortale jacuisset?

B. Virgo Deum genuit; ipsam ergo Dei creantis hypostasin genuit. Et illud corpus quod peperit eum per quem omnia facta sunt, cum omnibus quae refecta sunt, perpetuae morti obnoxia foret? B. Virgo Deum Verbum genuit;

(1) 3 part. q. 9, art. 2.

ergo per circuminsessionem in suo corpore fulsit divinarum trium hypostaseon splendor, prout divina testantur eloquia: *Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi:* ideoque quod nasceretur ex te sanctum, vocabitur *Filius Dei.* Cum igitur B. V. Mariæ corpus quod divini Amantis operatio cælitus irroravit, æternique Gignentis obumbravit virtus, eundem Dei Patris Logon genuerit; concludere fas est, quod beata illius corporis viscera tot divinis irradiata fulgoribus corruptionis legi ab ipso suo Filio latæ subjacere nequivent. In plerisque regionibus obtinuit mos, neminem uti posse cubiculo in quo rex quieverat. Corpus autem illud in quo Rex regum quievit et Dominator dominantium, vermes et putredo sub ditione tenuissent?

8. Quae ut clariore in lumine collocemus, neque Patrem, neque Filium, neque Spiritum sanctum condecuisset fatemur, Virginum corpus manere sepultum. Non decuit Patrem, ipsa namque fuit ejusdem sui Filii — ut ita dicam — Congenitrix: *Non alter ex Patre, alter ex Virgine,* inquit div. Ambrosius; sed idem: *aliter ex Patre, aliter ex Virgine* (2). Pater enim generat Verbum in æternitate; B. Virgo generat Verbum in tempore: Pater generat absque ulla suæ substantiæ læsione; B. Virgo generat absque ulla suæ virginitatis offensione: Pater generat Verbum *per quem omnia facta sunt;* B. Virgo generat Verbum *per quem omnia refecta sunt.* Suam corrigant formulam semiariani, sic, ut τὸν οὐσιον (Patri consubstan-

(2) Lib. de Incarnat., cap. 5.

tiale) in Filio, et in Matre τον οὐούσιον (simile Patri) dicere non ambigant faterique. Jam vero decebat Patrem illud in latebris recondere corpus quod, quum eundem Filium suum genererit, ad eum quodammodo pertinet, et eandem quam sua substantia, dicere ausim, videtur habere virtutem; cum eundem effectum, nempe Filium, produxerit?

Nec Spiritum sanctum decuit esse tam inurbanum; imo tam sœvum in Sponsam suam, sua ineffabili operatione gravidatam, ut corpus ejus in visceribus terræ sepultum ullo sine honore relinquenter. Cœlestis ille Sponsus putredini deseruisset ac vermis virgineum suæ Sponsæ corpus, in quo suis ipse manibus secreta virtute, carnem illius a quo procedit, elaboravit? Regia namque Virgo davideæ stirpis eligitur, quæ sacro gravidanda fœtu, per divinum non humanum sponsum divinam humanamque prolem mente concepit et corpore. Verum hæc Sponsa, tot stupendis cumulata miraculis, quæ in cœlo quasi nupsit, quæque Filium qui Deus est, generavit, cum aliis sponsis nulloque discrimine contumulata misceretur? Id avertat a nobis Deus opinari.

At Filium speciali ratione dedecuit, totam ac integrum non assumere Matrem. Ipse namque qui voluit sanctorum corpora manifestari, aureis argenteisque thecis et bene genimatis includi, altaribus constitui, et ab omnibus coli; corpus vero Matris suæ tot jam sœculis in pulvere jacere permisit, in visceribus terræ putrescere, a nullo sepulcrum ejus agnoscí? Et

(1) Gen. XLVI.

id ne colatur, ne floribus aspergatur, ne in altaribus cum reliquiis aliorum sanctorum collocetur? quid faciet hostis, si Filius ita? Imo non tantum decuit, verum et debuit. Aliter ipse nequaquam suæ Matris honori apprime consuluisset, si eam maculari corruptione pateretur, dum potuit et non voluit eam ab istiusmodi macula immunem servare.

Probi filii est, cum provectus ad sublimia fuerit, parentes quoque promovere, ac participes sui honoris facere. Sic Joseph Ægypti prorex ac dominus factus patrem cum tota familia ad se vocavit, curribus et equis adeum missis, in Ægyptum invexit(1). Salomon quoque matri suæ ad se venienti ob negotia Adoniæ surrexit, occurrit, thronum statuit, et ad dexteram suam sedere jussit(2). Quid autem de Christo dicemus qui legem de honorandis parentibus tulit, ipse primus ejus transgressor et violator extitisset? absit. Ergo provectus ad dexteram regnumque Patris primo quoque tempore Matrem jam mortuam ad se recepit, et gloriæ suæ in anima simul et corpore participem reddidit. Namque putredo et vermis opprobrium est humanæ conditionis. Quod si pater Demetrii ad multa milliaria egressus est cineres corporis filii sui suscipiendo gratia; quanto majori dilectionis affectu censendus est obsequentissimus Filius Matri suæ in cœlum ascendenti gratulanter occurrisse, non ut emortui corporis cineres, sed vivum et gloriosis dotibus præditum Mariæ corpus susciperet? Igitur nequimus vel leviter suspicari, quod ausa sit

(2) III. Reg. II.

terra maternum illius tangere corpus, qui respicit terram, et facit eam tremere: qui tangit montes, et fumigant (1), uti regius Vates inimitabili fatur eloquio.

Erat insuper plane conveniens, Christum in gloriam gestaret sinum illum qui eum in humilitate gestavit: et quemadmodum per illum sinum Christus in hunc mundum venit; ita opus erat ut per eum ille sinus in cœlum veniret. Eo vel magis ut in Deiparentis titulo *Fili hominis* titulum melius agnosceret tota curia cœlestis. In illo sane virgineo corpore B. Virgo Christi fulget Mater, qualiter Christus in sua veneranda carne Virginis coruscat Filius. Filius recepit a Matre corpus quod fructur in cœlo, Mater gliosum recipere debebat a Filio corpus, ut pariter in cœlo frueretur. Per Matrem Christus ascendit in cœlum ea ratione qua non poterat ut Deus; per Christum ascendere Matrem opus erat ea ratione qua non poterat ut homo. Creator creaturam vestire sua carne debebat in cœlo, prout creatura Creatorem in cœlo sui purissimi ventris sua carne vestivit. Non potuit igitur corpus adhuc habere sepultum æterni Patris Filia, Verbi incarnati Mater, immaculata Spiritus

(1) Psalm. cur.

(2) « Tra i misteri del Cristianesimo vi è una concatenazione ammirabile, e quello dell'Assunzione di Maria ha un legame particolare con l'incarnazione del Verbo eterno. Perocchè se la divina Maria ha ricevuto altre volte il Salvatore Gesù, è giusto che il Salvatore riceva a la sua volta la beata Maria; e non avendo sdegno di discendere in Lei, egli doveva poscia innalzarla a sé per farla entrare nella sua gloria. Non si vuol dunque stupire, se la beata Maria risuscita con tanto splendore, nè se ella trionfa con tanta pompa. Gesù a cui questa

sancti Sponsa, Ss. Trinitatis cognata, affinis, propinquia.

9. Exinde patet illud, ut ita vocem, *theologumenon* cui omnes ferme doctores innituntur ac mordicus adhærent, quod nempe divina ex Maternitate omnes Virginis prærogativæ sua veluti sponte tamquam radii ex centro cooriri diagnoscuntur. Hic namque titulus principium est ac fœcundissima vena ex qua cuncta cœlestia charismata, divina beneficia ac portentosa privilegia in Mariam divinitus profluxerunt. O donum ingens! o encōmio singulare! o titulum admirabile! Rationem proinde theologicam Marianæ Assumptionis bene ac pulcre suppeditat divina Maternitas: immo quid dicam? specialissima ratione suppeditat (2), quum omnino incongruum videatur tam inclytam Theotocon sordidam pertulisse corruptionem.

Non poterat igitur Deiparæ corpus corrumpi (toto cordis affectu cœlestique gaudio pleni dicamus), non poterat, inquam, Deiparentis caro putrescere, venerabilis illa pyxis quæ per 9 menses divinum in mundo gestavit Sacramentum. Non poterat illud corpus corrumpi, ex cuius ventre genitus est ille fructus et nobis in cibum da-

« Vergine ha dato la vita, gliela rende oggi per riconoscenza, e siccome appartiene sempre ad un Dio di mostrarsi più magnifico; così quando egli non abbia ricevuto che una vita mortale, è degno della sua grandezza dargliene in ricambio una gloriosa. Questi due misteri sono in tal guisa connessi fra loro; e perchè vi sia una più gran relazione, gli angeli intervegono nell'uno e nell'altro, e si allegrano oggi con Maria di vedere così bene eseguito il mistero che essi hanno annunziato. » Serm. sull'Assunzione, Bossuet.

tus, cuius gustu ad æternæ vitæ delicias et perennitatem enutrimur. Non poterat corrupti hæc arca deifera, hoc templum Dei, hæc urna pulcherrima, cælesti balsamo plena. Non poterat denique corpus illud corrupti; cum nihil castius eo quod corpus sine corporis læsione generavit; nihil pulcrius eo quod Christi corpus pulcherrima forma venustavit, nihilque splendidius eo quod splendor elegit.

ARTICULUS II.

Caput I.

Unio Christi cum Maria
in hac mortali vita degentis et Assumptio.

1. Deipara Virgo familiarissima Christo et conjunctissima fuit non meditatione tantum, contemplatione atque mentis unione, sed etiam conversatione, usu et domestica consuetudine. Illa sane — quod nulli creaturæ concessum est, neque in æternum concedetur — Deum novem mensibus in utero portavit; ipsa Deum ubere de cælo pleno lactavit; ipsa Deum pluribus annis dulciter educavit; ipsa Deum puerum in amplexbus et osculis familiarissime contrectavit. Ejus lateri jugiter adhæsit, individua comes nullo ferme tempore absuit, simul oravit, simul jejunavit, simul comedit, simul contemplata est, simul locuta, simul cœlestibus desideriis inflammata, simul sanctis operibus vacans, simul gratia et sapientia crevit apud Deum et homines. Benedicta illa dierum ac mensium intervalla, quibus B. Virgo cum Unigenito suo in eadem domo conversata est!! Propter quod Epiphanius eam vocat :

Perpetuam Jesu sectatricem (1). Hinc in Evangelio vix quid operatum esse vel circa Christum vel a Christo legimus, ubi non fuerit Virgo Deiparens adjuncta Christo. Incarnatur Christus, non in angelis, non in aliquo sanctorum, sed in utero Mariæ. Nascitur parvulus in mundo, sed de utero Mariæ. Fasciis involvitur infans, sed a Maria. Ponitur in cunis, in aspero præsepe puerulus, sed per Mariam. Lactis guttæ instillantur esurienti, sed ab überibus Mariæ. A Magis inventur, a stella demonstratur, sed cum Maria. Visitatur a pastoribus, non sine Maria. Adoratur ab angelis, sed primum a Maria. Fugit a sœiente Herode in Ægyptum, fugit secum et Maria. A Simeone Pontifice benedicitur, sed in manibus Mariæ. Docet et interrogat in medio doctorum, sed quæritur et inventur a Maria. Prædicat multitudini turbarum, audit ipsum Maria. Signa divinitatis suæ ostendere cœpit in Cana Galileæ, sed ad supplicationem Mariæ. Moribundus in cruce pependit, omnes fugiunt ab eo, stabat illic Maria cunctis consociata doloribus.

Verum quæ Christi fuit *in solidum*, mortalem vitam degens, Christi pariter *in solidum*, quoad animam scilicet et corpus, esse debebat, immortali gloria fruens. Qui fieri potuit, ut Deus corpus illud quod in hac via cum Christo tanta charitate devinxit, in patria vero tanta longinquitate removerit? Si B. Virgo parum absuit a Christo, et dolorum ictibus quassata, itinere dierum trium, eum ubique petebat, et invenit, atque secum ma-

(1) Hæres. 78.

PARS TERTIA

217

terna dulcedine tulit; Christus autem Matris suæ corpus, nisi ad cælestem evexerit beatitatem, nullatenus in hoc mundo petisset? Hoc ingratum animum saperet, magnamque redoleret in Filio negligentiam.

2. At meliori cordis affectu Virginis hanc cum Christo unionem meditemur, ut meliori rem nostram rimari luce possimus. Olim Apostolus divino ebrius amore clamabat: *Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Christus.* Id potiori ratione Deipara Virgo unsurpare poterat. Nunquam enim sic soli unitus fuit radius, fonti suo rivus, trunco suo ramus, ferrum candens igni, anima corpori, ut Filio suo conjuncta fuit per amorem hæc ter benedicta Virgo. Erat ipse cordis illius cor, animæque ejus anima, quinimo animæ et cordis illius vita.

Hisce positis, si tum gratia, tum gloria non destruant, sed perficiant et quodammodo illustrent naturam, qualiter in cælo unio Virginis cum Christo fieri potuit imperfecta, dum perfecta in hoc mundo extitit, hec nempe cum anima et corpore, et illic dumtaxat cum anima? Cato senior dicebat, amantis animum in alieno corpore vivere. Nos ulti fatemur Virginis mirum in modum amantis animam in Filii non solum corpore, sed animo etiam ac Divinitate vixisse semper, potiusque, ut cum divo Bernardo loquamur, ibi fuisse, ubi amabat, quam ubi animabat. Tanta igitur hæc unio fuit, ut ex Christo in Virginem tota virtus motiva diffundi propemodum videretur. Et hanc ob causam Virginis corpus in cælis ab unione Christi dissociare idem est ac

membrum ipsiusmet Christi corpori amputare. Virginis corpus semper consociatum cum Christi corpore fuit in terra; igitur et in cælis, ideoque generalem ante resurrectionem; alioquin non esset in cælo cum Christo semper, ut semper in terra fuit. Virginis corpus præ cæteris hominibus conjunctum est cum Christo in terra; igitur et in cælis, ideoque præfinitum ante tempus: aliter non esset in cælis, non secus ac in terris, præ cæteris hominibus cum Christo conjunctum.

3. Insuper: si pie olim de S. Gertrude dictum est, Redemptorem, si in cælo aut in venerabili Eucharistiae sacramento præsens non esset, illius in corde querendum: quid de Deipara dicere possumus aut debemus, quæ perfecta quadam charitate sponsum ac Filium suum semper apud se retinuit? Nihil inter puras creaturas Deo conjunctius aut arctiori vinculo cum eo copulatum concipi cogitarive potest, quam Deipara Virgo. Quævis enim alia rerum conjunctio, sive inter se, ut animæ et corporis, sive cum Deo per gratiam aut gloriam, separari potest, vel reipsa per mortem aut divinam virtutem, vel saltem cogitatione nostra: sed hæc Matris ac Filii conjunctio nequaquam potest. Jesus itaque et Maria in hac mortali vita degentes tanta devincti charitate conjunctique tanto amore fuerunt, ut nequeat alia quævis unio concipi; nec non sancti omnes, dummodo Virginis unioni cum Christo comparentur, a Christo longinqui fere videantur. Et hæc est ratio quare dicere certa ratione queamus: Jesus illa terræ cæ-